

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Бившева Т.Ф.

викладач-методист,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ

Формування культури міжнаціональних відносин у молодого покоління є однією зі складних проблем, яка визначає як сучасний стан, так і майбутнє нашої країни.

Проблематика культури міжнаціонального спілкування розглядалася педагогами-теоретиками Г.Н. Волковим, А.І. Дороченковим, О.Д. Мукаєвою, В.С. Мухіною та іншими в контексті етнокультурної освіти, інтернаціонального та громадянсько-патріотичного виховання. Необхідність виховання гуманної особистості у сфері міжнаціонального спілкування зв'язано з багатофункціональним складом дитячих та студентських колективів, а також впливом міжнаціональних відносин на всі сфери їх життєдіяльності.

Значну роль у вирішенні даної проблеми грають ВНЗ, оскільки саме в процесі професійної підготовки формується особистість вчителя, яка володіє культурою міжнаціонального спілкування та здатна виховувати її у своїх учнях.

На сучасному етапі соціально-економічних та політичних перетворень, що відбуваються в усіх сферах українського суспільства, активізується процес пошуку ефективних механізмів виховання дітей та молоді в дусі толерантності, поваги до прав і свобод інших, несхожих на них людей.

Метою тез є розкриття впливу музичного мистецтва на формування культури міжнаціонального спілкування майбутнього педагога.

Освіта передбачає включення у навчальний процес такого напрямку педагогічної діяльності, як виховання інтересу і поваги до культур народів світу на підставі залучення студентів до загальнолюдських досягнень та цінностей. Майбутнім педагогам важливо знати і розуміти

культуру різних народів, їх взаємовідносини, взаємовплив культур та традицій, культурні зміни, які здійснюються у світі останнього часу.

Багатьма вченими визначається, що саме через пізнання іншої культури, в тому числі музичної, людина стає більш толерантною по відношенню до народу даної культури. Вплив музики на гармонійне формування особистості підтверджений різними соціологічними та психологічними дослідженнями через ціннісний вплив художніх творів народів різних країн, вивчення національних і авторських стилів, фольклору народів світу, ефективніше відбувається і національно-патріотичне, і полікультурне виховання.

Вищою метою музичного виконавства є втілення художнього задуму композитора, відродження його духовного світу та актуалізація його буття в світі людської культури. Виконання твору дозволяє виконавцю увійти в його атмосферу, стати «співавтором» шедевр та «співрозмовником» цієї культури.

Твори мистецтва розповідають про різноманітні події та життя й діяльність як окремих людей, так і суспільства загалом, відображаючи емоційні й психічні стани особистостей, а іноді і характер цілих епох.

Художньо-педагогічний аналіз музичних творів є невід'ємною частиною професійних навичок учителя музичного мистецтва. Пізнавальна інформація, яку одержує виконавець під час вивчення твору, передбачає формування у нього цінно-сміслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних компетенцій. Це дає змогу особистості не тільки прилучитися до вітчизняних та зарубіжних творів, а й самовизначитися у світі культури, удосконалюючи власний духовний світ.

Масштаб кругозору вчителя та його власний художній досвід мають особливе значення під час ознайомлення учнів з художніми творами на уроках у ЗНЗ. У молодшому віці діти в загальному ознайомлюються із засобами музичної виразності. Під час аналізу окремих засобів слід постійно відштовхуватися від їх ролі у створенні конкретного музичного образу, тобто від їхнього інтонаційного змісту.

У 4-5-х класах поглиблюється знайомство дітей з музичною мовою. Учитель приділяє увагу деталям форми, разом з учнями виявляє деякі яскраві риси стилю композитора, особливості інтерпретації твору. Доцільно використовувати метод порівняльного аналізу двох різних за жанром, стилем та національними ознаками творів. Порівняння активізує сприйняття. При цьому потрібно звернути увагу учнів як на схожість, так і на своєрідність кожного твору.

У 6-7-х класах до використаних раніше дидактичних засобів додається проблемний метод, який надає змогу школярам виробити

власну оцінку музичного твору, включити останній у широкий культурний контекст, поєднати урок музичного мистецтва з іншими шкільними предметами (історією, літературою, географією). На цьому етапі підвищується роль значення порівнянь з іншими видами мистецтва, посилюється увага до соціальної функції певного твору, світогляду його творця.

На заняттях зі старшокласниками вчитель має приділяти більше уваги систематизації музичних знань про епохи, стилі, напрями, творчість окремих композиторів. В аналізі твору проблемний метод стає головним, оскільки кінцевою метою естетичного виховання є розвиток творчого мислення, закладання моральних гуманістичних цінностей, вдосконалення духовного рівня особистості.

Головною метою художньо-педагогічного аналізу в школі є організація й активізація музичного сприйняття дітей та підлітків, прищеплення їм любові до музики, бажання її слухати. Більшість дослідників з проблем музичного сприйняття ставить на перше місце емоційний відгук на музику. Коли музика захоплює весь клас, проявляється її велика комунікативна сила та гуманна місія поєднання учнів в єдиному духовному почутті.

Пробудження в учнях особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей, причетності до художніх традицій свого народу, а також розуміння особливостей національних культур світу сприяє вихованню культури міжнародного спілкування.

У межах нашого дослідження ми виявили деякі закономірності впливу шедеврів світової музичної культури на формування особистості, а саме:

- виховання інтересу, любові, поваги до музичних культур народів, що мешкають у нашій країні, а також за її межами;
- ознайомлення з різними жанрами музики свого та інших народів;
- розвиток здатності до інтонаційно-стилевого аналізу творів, що спрямований на виявлення особливостей національної своєрідності народного та професійного музичного мистецтва;
- розвиток комунікативної компетентності.

Отже, пріоритет культурологічного підходу до формування національних відношень у ВНЗ та ДНЗ сприяє виникненню взаємного інтересу у дітей та молоді різних національностей, полегшує спілкування та взаєморозуміння, виховує повагу до прав і свобод іншої людини.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка. 2-е видання, Навчальний посібник. – К., 2007. – 615 с.
2. Дичковська І. М. Інноваційні педагогічні технології. – К., 2004. – 351 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка. – К., «Освіта України», 2006. – 526 с.
4. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі. – Тернопіль, 2001. – 270 с.
5. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початковій школі. – Тернопіль, 2001. – 215 с.

Гавриш І.І.

здобувач,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ
КУЛЬТУРИ ВЗАЄМИН МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
У ДОБРОДІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Проведення педагогічного експерименту з дослідження культури взаємин молодших школярів у добродійній діяльності передбачало виокремлення на основі визначених компонентів (когнітивно-інтелектуальний, етично-емпатійний, потребово-мотиваційний, практично-поведінковий) та критеріїв (повнота, глибина міцність та осмислення знань; емоції, почуття, ставлення; потреби, мотиви, самооцінка; цінності, переконання, моральні дії) сформованості культури взаємин молодших школярів у добродійній діяльності шкали рівнів її сформованості.

Чотири ключових рівні сформованості культури взаємин у добродійній діяльності ми розподілили відповідним обсягом знань, умінь, особливостей мотивів та потреб, специфікою діяльності та ставленнями.

Низький рівень (безвідповідальний), характеризується недостатньо точними знаннями культури взаємин загалом та добродійної діяльності; не знає правил регуляції взаємин молодших школярів у добродійній діяльності; знання позбавлені системності й не завжди відповідають ситуації; бажання та активність у необхідності поповнення й поглиблення знань, – відсутні; емоційні прояви егоїстичні та індивідуалістичні; створення взаємин диктується власними інтересами;